

28.09.2016

Ryj/4

§ 239

Projektplan för spårvagnarna för Jokerbanan

HEL 2016-008671 T 02 02 02

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag godkända projektplanen för upphandling av materielen för Jokerbanan i enlighet med förslaget 16.8.2016 (§ 132) från direktionen för affärsverket Helsingfors stads trafikverk, utgående från att

- högst 29 stycken dubbelriktade, 35 meter långa spårvagnar upphandlas för trafikering av Jokerbanan
- de totala kostnaderna för projektet, med beaktande av reservdelar och reserveringar, uppgår till sammanlagt högst 107,9 miljoner euro (exklusive moms) i kostnadsnivån för juli 2016
- projektet genomförs så att spårvagnarna tas i trafik i den tidtabell som färdigställandet av Jokerbanan förutsätter senast år 2021.

Stadsfullmäktige beslutade samtidigt för sin del godkända följande samarbetsvillkor för upphandling av materielen för Jokerbanan i enlighet med förslaget 16.8.2016 (§ 131) från direktionen för affärsverket Helsingfors stads trafikverk:

- Samkommunen Helsingforsregionens trafik har som beställare av spårvägstrafiken rätt att konkurrensutsätta trafiken på Jokerbanan vid en tidpunkt av sitt eget val, utgående från att samkommunen Helsingforsregionens trafik genom ett hyresavtal får besittningen av spårvagnarna anskaffade för Jokerbanan i syfte att överlåta spårvagnarna i den operatörs bruk som vinner anbudstävlingen.
- Affärsverket Helsingfors stads trafikverk överlåter besittningen av spårvagnarna antingen genom att hyra ut spårvagnarna direkt till samkommunen Helsingforsregionens trafik genom ett långfristigt hyresavtal, eller genom att överföra spårvagnarna anskaffade för Jokerbanan enligt särskilt överenskommelse i ett materielbolags ägo och/eller besittning och materielbolaget hyr ut spårvagnarna till samkommunen Helsingforsregionens trafik i den operatörs bruk som vinner anbudstävlingen.

Dessutom godkände stadsfullmäktige följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter vid godkännandet av projektplanen för spårvagnarna för Jokerbanan att stadsstyrelsen utreder möj-

28.09.2016

Ryj/4

ligheterna att ge Helsingfors stads företrädare vid HRT:s sammunnsstämma sådana anvisningar att de stöder en förlängning av HRT:s och HST:s trafikeringsavtal också efter den nuvarande avtalsperioden. (Thomas Wallgren)

Behandling

Ledamoten Yrjö Hakanen understödd av ledamoten Dan Koivulaakso föreslog att stadsfullmäktige godkänner punkterna 1–4 i förslaget om upphandling av materielen för Jokerbanan. Stadsfullmäktige förutsätter samtidigt i enlighet med samarbetsprotokollet för Jokerbanan att HRT förbinder sig att till fullt belopp täcka de faktiska, adekvata kostnader som HST har för upphandlingen, underhållet, ägandet och förvaltningen av spårvagnsmaterielen.

1 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: Stadsfullmäktige godkänner punkterna 1–4 i förslaget om upphandling av materielen för Jokerbanan. Stadsfullmäktige förutsätter samtidigt i enlighet med samarbetsprotokollet för Jokerbanan att HRT förbinder sig att till fullt belopp täcka de faktiska, adekvata kostnader som HST har för upphandlingen, underhållet, ägandet och förvaltningen av spårvagnsmaterielen.

Ja-röster: 64

Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Jussi Chydenius, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juhha Hakola, Jasmin Hamid, Fatbardhe Hetemaj, Mari Holopainen, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Suzan Ikävalko, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Helena Kantola, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Elina Moisio, Björn Månsson, Sari Mäkimattila, Lasse Männistö, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Sara Paavolainen, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Terhi Peltokorpi, Erkki Perälä, Mari Puoskari, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Jukka Relander, Laura Rissanen, Wille Rydman, Tomi Sevander, Osmo Soininvaara, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Tuulikki Vuorinen, Ville Ylikahri

28.09.2016

Ryj/4

Nej-röster: 19

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen, Eero Heinäluoma, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Dan Koivulaakso, Eija Loukoila, Jape Lovén, Sami Muttilainen, Terhi Mäki, Henrik Nyholm, Sirpa Puhakka, Ilkka Taipale, Thomas Wallgren, Tuomo Valokainen, Anna Vuorjoki

Blanka: 1

Hanna Mithiku

Frånvarande: 1

Osku Pajamäki

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Yrjö Hakanens motförslag.

Ledamoten Thomas Wallgren understödd av ledamoten Sara Paavolainen föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter vid godkännandet av projektplanen för spårvagnarna för Jokerbanan att stadsstyrelsen utreder möjligheterna att ge Helsingfors stads företrädare vid HRT:s samkommunsstämma sådana anvisningar att de stöder en förlängning av HRT:s och HST:s trafikeringsavtal också efter den nuvarande avtalsperioden.

2 omröstningen

Ledamoten Thomas Wallgrens förslag till hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Stadsfullmäktige förutsätter vid godkännandet av projektplanen för spårvagnarna för Jokerbanan att stadsstyrelsen utreder möjligheterna att ge Helsingfors stads företrädare vid HRT:s samkommunsstämma sådana anvisningar att de stöder en förlängning av HRT:s och HST:s trafikeringsavtal också efter den nuvarande avtalsperioden.

NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 43

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen, Eero Heinäluoma, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Suzan Ikävalko, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Emma Kari, Otso Kivekäs, Dan Koivulaakso, Eija Loukoila, Jape Lovén, Hanna Mithiku, Elina Moisio, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Terhi Mäki, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Henrik Nyholm, Jan D Oker-Blom, Sara Paavolainen, Erkki Perälä, Sirpa Puhakka, Tuomas Rantanen, Jukka Relander, Tomi Sevander, Leo Stranius, Johanna

28.09.2016

Ryj/4

Sydänmaa, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Thomas Wallgren, Tuomo Valokainen, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Anna Vuorjoki

Nej-röster: 4

Harry Bogomoloff, Matti Niiranen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava

Blanka: 37

Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Jussi Chydenius, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Jasmin Hamid, Fatbardhe Hetemaj, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Helena Kantola, Arja Karhuvaara, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Lasse Männistö, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Terhi Peltokorpi, Mari Puoskari, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Laura Rissanen, Wille Rydman, Osmo Soininvaara, Ulla-Marja Urho, Tuulikki Vuorinen, Ville Ylikahri

Frånvarande: 1

Osku Pajamäki

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Thomas Wallgrens förslag till hemställningskläm.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Kristiina Matikainen, stadssekreterare, telefon: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan esitys 16.8.2016 Raide-Jokerin raitiovaunujen hankesuunnitelmasta
- 2 Kokonaiskustannusarvio
- 3 Jokeri yhteiskäyttö, perustelumuiotio
- 4 Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan esitys 16.8.2016 HKL:N ja HSL:n välisestä yhteistyöpöytäkirjasta
- 5 Raide-Jokerin yhteistyöpöytäkirja
- 6 HSL:n hallituksen päätös 16.8.2016

Sökande av ändring

Kommunalbesvär, fullmäktige

Utdrag

Utdrag

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä

Bilagor till utdrag

Förslagstext
Kommunalbesvär, fullmäktige

28.09.2016

Ryj/4

Bilaga 1
Bilaga 2
Bilaga 4
Bilaga 5

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Bakgrund

Den nuvarande spårvagnsmaterielen (122 stycken) i affärsverket Helsingfors stads trafikverks (nedan HST) bruk består av tre olika spårvagnstyper. De är ledspårvagnar med högt golv, renoverade ledspårvagnar med delvis lågt golv och låggolvsspårvagnar. Materielen och de nya vagnar (38 stycken) som i enlighet med det gällande upphandlingsavtalet ska levereras åren 2016–2018, utnyttjas i det nuvarande spårvägsnätet och i det framtida utbyggda spårvägsnätet i innerstaden.

Stadsfullmäktige beslutade 15.6.2016 (§ 187) för Helsingfors stads del godkänna projektplanen för Jokerbanan enligt förslaget från direktionen för HST 14.4.2016 så att den totala kostnadskalkylen för snabbspårvägens infrastruktur i enlighet med projektplanen är sammanlagt 275 miljoner euro (MAKU-index 110,6, april 2015) och Helsingfors stads andel av kostnaderna 123,9 miljoner euro (exklusive moms, MAKU april 2015) då statens andel av kostnaderna är totalt 84 miljoner euro.

För att man ska kunna ta i bruk Jokerbanan behövs investeringar förutom i byggandet av spårvägens infrastruktur också i byggande av depåer och upphandling av materiel. Det är inte möjligt att sköta trafikeringen med den befintliga materielen.

Den totala längden på Jokerbanan är cirka 25 kilometer, varav cirka 16 kilometer ligger på Helsingfors område och 9 kilometer i Esbo. Hela sträckan är tvåspårig och spåret ligger i huvudsak i sin egen körbana.

I projektplanen för Jokerbanan har man angett banans konstruktion, hållplatserna, gatuarrangemangen och andra lösningar relaterade till infrastrukturen. I planeringen av systemet har målet varit att så bra som möjligt beakta kompatibiliteten med de andra spårbundna trafiksystemen i huvudstadsregionen, bland annat i fråga om de tekniska lösningarna och fordonsparken.

För Jokerbanan ordnas i alla signalreglerade korsningar förkörsrätt i förhållande till den övriga trafiken. Medelhastigheten är enligt projektplanen cirka 25 km/h, medan motsvarande hastighet för en vanlig spår-

28.09.2016

Ryj/4

vagn idag är cirka 15 km/h. Skillnaden beror förutom på förkörsrätten i trafikljus och den egna körbanan, också på att avståndet mellan hållplatserna är betydligt längre än i dagens spårvägsnät.

Plan för upphandling av materielen

Förslag från HST

HST har fortsatt beredningen av materielupphandlingen efter de preliminära granskningarna i samband med den godkända projektplanen 15.6.2016 för Jokerbanan. Direktionen för HST föreslår 16.8.2016 (§ 132) att 29 dubbelriktade, 35 meter långa spårvagnar ska anskaffas för trafikeringen av Jokerbanan, utgående från att de sammanlagda kostnaderna för projektet med reservdelar och reserveringar medräknade, uppgår till 107,9 miljoner euro (exklusive moms) i kostnadsnivån för juli 2016.

Förslaget från HST utgör bilaga 1.

Bedömning av materielbehovet

Utgångspunkter för den godkända projektplanen

Jokerbanan kommer att trafikeras med moderna låggolvsvagnar. Dimensioneringen av materielvolymen och vagntypen för Jokerbanan påverkas av passagerarprognoserna i regionen, snabbspårvägsplanerna i Helsingfors, Esbo och Vanda och Helsingfors nuvarande spårvägssystem som planeras bli en del av det framtida snabbspårvägssystemet i regionen.

I projektplanen för Jokerbanan, godkänd 15.6.2016, har man preliminärt granskat materieldimensioneringen med tanke på spårvägsinfrastrukturen och beräknat materielbehovet på basis av bl.a. linjens turintervaller och olika spårvagnslängder. Längden på den nödvändiga materielen är enligt utgångsuppgifterna i projektplanen 30–45 meter men planeringen av spårgeometrin har utgått från en materiel på 40–45 meter. I den godkända projektplanen konstateras det att utgångspunkten i inledningsfasen för Jokerbanan är en 2,4 meter bred vagn men att man också har förberett sig i projektplanen på att utnyttja 2,65 meter breda vagnar i framtiden, om man då kommer fram till att använda sådana i det övriga snabbspårvägsnätet.

I den godkända projektplanen har man dessutom granskat Jokerbanan i relation till det övriga spårvägsnätet i huvudstadsregionen. Enligt beräkningarna i projektplanen behövs det 22 stycken 45 meters vagnar eller 26 stycken 30 meters vagnar samt tre reservvagnar för Jokerbanan.

28.09.2016

Ryj/4

Den totala investeringen i materielen beräknades uppgå till 85–95 miljoner euro i projektplanen.

Planeringen av projektet för Jokerbanans infrastruktur utgår från spårvagnar som kan köras i båda riktningarna och som har dörrar på båda sidorna av vagnen. De dubbelriktade spårvagnarna har den fördelen att körriktningen kan bytas på vilken punkt av spårvägen som helst om det bara finns en växel mellan spåren. Spårbytesplatser placeras på linjen med ca två kilometers mellanrum. Detta underlättar organiseringen av större underhållsarbeten på banan och hanteringen av vissa störningssituationer. En vagn som kan köras i två riktningar behöver inte heller någon vändögla som tar mycket utrymme på ändhållplatsen. En ny spårvägsförbindelse för tvåriktade spårvagnar är lättare att förverkliga i faser eftersom ändhållplatsen kan placeras i gatunätet.

I projektplanen för projektet Jokerbanans infrastruktur uppskattas materielbehovet för Jokerbanan bl.a. enligt följande:

- Enligt kalkyleringar på basis av dynamisk simulering blir omloppstiden 2:06:34 timmar.
- Om turintervallet antas vara fem (5) minuter, är 26 spårvagnsenheter nödvändiga för att operera rutten.
- För att säkerställa opereringen ska man dessutom anskaffa tilläggsmateriel på 10 %, vilket betyder tre (3) tilläggsvagnar, och totalantalet blir då 29 spårvagnar.

I projektplanen för Jokerbanans infrastruktur ingår också följande sammanfattade kalkyl över materielbehovet enligt körtider:

- Körtid 1:01:00 h
- Teknisk vändtid 2:00 min/ändhållplats
- Tilläggsvändtid i Östra centrum 1:41 min
- Bufferttid 1:13 min
- Beräknad materielvolym 26 vagnar för trafikering
- dessutom en (1) reservvagn för trafikering och två (2) vagnar för underhållsbehov

Kapacitetsbehovet för de nödvändiga spårvagnarna för Jokerbanan har i projektplanen för Jokerbanans infrastruktur uppskattats till 150 passagerare med beaktande av de beräknade passagerarantalen och den efterfrågebaserade trafikeringsplanen.

28.09.2016

Ryj/4

HST:s bedömning av materielbehovet

Det har varit en viktig utgångspunkt för HST i beredningen av projektplanen för Jokerbanans materiel att man så bra som möjligt strävar att beakta Jokerbanans kompatibilitet med det övriga spårtrafiksystemet i huvudstadsregionen, bl.a. i fråga om de tekniska lösningarna och materielen. För att få så stora synergifördelar som möjligt med den nuvarande trafikeringen och det nuvarande underhållet av spårvägstrafiken ska den nya materiel som upphandlas vara samkörbar med HST:s nuvarande infrastruktur för spårvägsnätet och dess underhåll.

HST:s preciserade uppskattning av materielbehovet är följande:

- tjugosex (26) vagnar för trafikering
- en (1) reservvagn för trafikering och
- två (2) reservvagnar för underhållsbehov

dvs. behovet uppgår till sammanlagt 29 spårvagnar.

På basis av de preliminära granskningarna av och utgångspunkterna för den godkända projektplanen och den fortsatta beredningen har HST beräknat att Jokerbanan behöver 29 stycken nya, 35 meter långa dubbelriktade spårvagnar som har dörrar på båda sidorna och en förarhytt i båda ändarna. Med spårvagnar som kan köras i båda riktningarna uppnår man avsevärda fördelar speciellt i störningssituationer eftersom det då är möjligt att trafikera en del av linjen. Dessutom är detta nyttigt med tanke på att ändhållplatser kan placeras inom stadsstrukturen.

När trafiken börjar är det vagnspecifika kapacitetsbehovet för trafiken på Jokerbanan ca 20 % större än i de nyaste spårvagnar som skaffats för trafiken i innerstaden. Med en vagn på ca 35 meter är det möjligt att uppnå den behövliga kapaciteten också med dubbelriktade vagnar. Den vagn typ som ska upphandlas kan vid behov förlängas till ca 45 meter om kapacitetsbehovet eventuellt ökar.

De krävande klimatförhållandena i Helsingfors och HRT:s krav i fråga om snabbspårvägsliknande trafik på Jokerbanan beaktas i vagnarnas konstruktion. I vagnlösningarna beaktas även tillgänglighetssynpunkterna och användargrupperna med särskilda behov. Det ska vara lätt att förlänga vagnarna om Jokerbanans kapacitetskrav ökar i framtiden.

Vagnarnas tekniska passagerarkapacitet uppskattas till ca 250 (76 sittplatser och 180 ståplatser). Kapaciteten ökar närmast i fråga om ståplatser (rullstols- och barnvagnsplatser). Antalet ståplatser är ca 55 fler än i de nyaste vagnarna i innerstaden.

28.09.2016

Ryj/4

Projektkostnader

De sammanlagda kostnaderna för spårvagnarna för Jokerbanan, då projektet omfattar 29 stycken dubbelriktade spårvagnar på 35 meter, uppgår till 107,9 miljoner euro (exklusive moms) i kostnadsnivån för juli 2016.

Bedömningen av de sammanlagda kostnaderna för projektet utgör bilaga 2.

De sammanlagda kostnaderna har beräknats med beaktande av marknadsuppgifterna, villkoren för optionerna i det gällande avtalet för upphandling av spårvagnar och de uppskattade tilläggskostnaderna för både HST och HRT för de tekniska lösningar som spårvagnarna på Jokerbanan förutsätter. I de sammanlagda kostnaderna har dessutom behovet av bytes- och reservdelar för spårvagnarna beaktats enligt vagnantalet. Dessutom har räntan för lånet under tillverkningen av vagnarna, projektkostnaderna för HST:s egen personal och reserveringen för tillägsarbete beaktats i de sammanlagda kostnaderna.

Kostnaderna för användningen och underhållet av de dubbelriktade spårvagnarna är ca 40 % högre (40 cent/km) än kostnaderna för de låggolvsspårvagnar som HST senast upphandlat. Kostnadsskillnaderna beror särskilt på de tekniska lösningarna för möjligheten att köra i två riktningar (bl.a. ett större antal dörrar och vagnens större storlek jämfört med de nuvarande låggolvsvagnarna).

Utredningen om fördelarna av och kostnaderna för samkörningsegenheten hos spårvagnarna för Jokerbanan utgör bilaga 3.

I förslaget till investeringsprogram för åren 2017–2023, som ingår i förslaget till budget för år 2017 och i förslaget till ekonomiplan för åren 2017–2019, godkänt 16.8.2016 av direktionen för HST, har man förberett sig på upphandling av materiel för Jokerbanan med sammanlagt 107,9 miljoner euro åren 2017–2019.

I enlighet med HST:s nuvarande trafikeringsavtal fakturerar HST avskrivningarna, räntorna och avgiften för försäkringspremiefonden för vagnupphandlingen av HRT.

Tidsplan

Enligt den preliminära tidsplanen kan driften av Jokerbanan inledas uppskattningsvis i augusti 2021.

Avsikten är att genomföra materielupphandlingen så att vagnarna blir färdiga i den tidtabell som färdigställandet och ibruktagandet av Jokerbanan förutsätter. På detta sätt är spårvagnarna upphandlade på basis

av beslutet om godkännande av projektplanen för materielanskaffning färdiga att tas i bruk i trafiken under år 2021.

Seriens första spårvagn (en vagn i förserien) levereras redan hösten 2018 om möjligt. HST har i sin ekonomiplanering förberett sig på att vagnen i förserien kan levereras år 2018.

Serietillverkningen har planerats börja år 2019 och alla vagnar levereras enligt planen före maj 2021. Trafiken börjar år 2021.

Principerna för upphandling av materielen

Projektet Jokerbanan genomförs av en särskild projektorganisation som ett gemensamt projekt mellan Helsingfors och Esbo städer enligt vad som anges i förslaget från direktionen för HST.

Helsingfors stad (HST) och Esbo stad ingår hösten 2016 ett samarbetsavtal om planeringen och genomförandet av Jokerbanan. Avsikten är att Helsingfors stad (HST) i samarbete med HRT upphandlar den nya spårvagnsmateriel som är nödvändig för Jokerbanan, och HST:s organisation genomför projektet för materielupphandling. Avtalet föreläggs stadsstyrelsen för godkännande.

HRT beställer den interna spårvägstrafiken i Helsingfors av HST i enlighet med samkommunens grundavtal. HRT och HST har år 2010 ingått ett trafikeringsavtal som ska gälla till 31.12.2024. Avtalet täcker förutom den interna spårtrafiken i Helsingfors också den spårtrafik som korsar stadsgränsen eller trafikeras i sin helhet i ett separat nät, om inte HRT beslutar om andra arrangemang utifrån en helhetsgranskning.

HST och HRT genomför spårvagnsupphandlingen i samråd med varandra. HST har förhandlat med HRT om de viktigaste principerna för upphandling, operering och underhåll av spårvagnarna och för byggande av depålokaler. Avsikten är att HST och HRT efter stadsfullmäktiges beslut ska göra upp ett samarbetsprotokoll om upphandling av spårvagnsmaterielen för trafikering av Jokerbanan. Senare på hösten efter att direktionen för HST har fattat beslut om upphandling av spårvagnar ersätts samarbetsprotokollet med ett samarbetsavtal mellan parterna som föreläggs stadsstyrelsen för godkännande.

Direktionen för HST föreslår 16.8.2016 (§ 131) att stadsstyrelsen ska bemyndiga HST att med HRT göra upp ett samarbetsprotokoll om upphandling av de behövliga spårvagnarna för Jokerbanan i enlighet med förslaget från direktionen.

Förslaget från direktionen för HST utgör bilaga 4 och ett utkast till samarbetsprotokoll utgör bilaga 5.

I samarbetsprotokollet kommer man överens om bl.a. opereringen av Jokerbanan. Materielupphandlingen utgår från att de spårvagnar som upphandlas ska kunna användas under hela sin driftstid inom spårvägstrafiken i huvudstadsregionen. HST ansvarar för opereringen av Jokerbanan och underhållet av de spårvagnar som ska upphandlas för linjen tills HST:s och HRT:s gällande avtal om operering av spårvägstrafiken löper ut 31.12.2024, om inte HRT beslutar ordna opereringen på Jokerbanan genom att konkurrensutsätta trafikeringen.

HRT har som beställare av spårtrafiken rätt att konkurrensutsätta trafiken på Jokerbanan vid en tidpunkt av sitt eget val. I syfte att genomföra konkurrensutsättningen förbinder HST sig att differentiera materielen för Jokerbanan så att det är möjligt att hyra ut materielen till HRT genom ett långfristigt avtal. HRT kan därefter överlåta vagnarna i den operatörs bruk som vinner anbudsförfarandet.

Alternativa sätt att förverkliga differentieringen är antingen att HST enligt särskilt överenskommelse överlåter de spårvagnar som affärsverket upphandlat i ett materielbolags ägo och/eller besittning så att materielbolaget hyr ut materielen i fråga till HRT eller att HST hyr ut de spårvagnar som affärsverket upphandlat direkt till HRT.

I samarbetsprotokollet mellan HST och HRT kommer dessa dessutom överens om de olika verksamhetsmodellernas principer om underhållet av spårvagnarna för Jokerbanan och användning av de nödvändiga depålokalerna för Jokerbanan. I projektet Jokerbanan bygger HST tillsammans med Esbo stad depålokalerna för de nödvändiga spårvagnarna för trafiken på Jokerbanan.

Till de delar som samarbetsprotokollet och samarbetsavtalet som utarbetas på basis av detta gör det möjligt att överlåta spårvagnsmaterielen till ett separat materielbolag och hyra ut spårvagnsmaterielen till HRT genom ett långfristigt hyresavtal utan närmare kännedom om hyresperiodens längd eller uppsägningstid, är det fråga om ärenden som hör till stadsfullmäktiges beslutanderätt. Hänvisningar till detta tas upp i beslutsförslaget.

Om stadsfullmäktige godkänner beslutsförslaget har stadsstyrelsen för avsikt att i samband med verkställigheten av stadsfullmäktiges beslut för sin del godkänna samarbetsprotokollet mellan Helsingfors stad och HRT i enlighet med förslaget 16.8.2016 (§ 131) från direktionen för HST och bemyndiga HST att ingå och underteckna samarbetsprotokollet mellan Helsingfors stad och HRT om principerna för upphandling av materielen för Jokerbanan och vid behov göra små tekniska ändringar i samarbetsprotokollet.

HRT:s styrelse beslutade 16.8.2016 för sin del om principerna för materielanskaffning. HRT:s styrelse beslutade

1. bemyndiga verkställande direktören att godkänna och underteckna samarbetsprotokollet mellan HRT och HST i vilket principerna för spår-
vagnupphandlingen för Jokerbanan fastställs

2. ställa upp följande bindande villkor för samarbetsprotokollet och det
avtal som ingås utifrån detta:

- HST förbinder sig att förverkliga upphandlingen av spårvagnarna för
Jokerbanan i enlighet med HRT:s krav

- de nya vagnarna kommer att utnyttjas i spårvägstrafiken i huvud-
stadsregionen under hela sin drifttid

- HST ansvarar för hanteringen av spårvagnarnas drifttid och för des-
sas reparation och tunga underhåll enligt senare överenskommelse

- HRT förbinder sig att ersätta de kostnader som föranleds av upphand-
ling, finansiering, besittning, användning och underhåll av vagnmaterie-
len och depåerna under vagnarnas hela drifttid.

- som ersättningsgrund används de verkliga vederbörliga kostnader för
vilka HST är förpliktat att redogöra till HRT genomskinnligt specificerade

- HST:s slutliga beslut om upphandling av vagnarna förutsätter ett se-
parat godkännande från HRT i fråga om vagnarnas antal, egenskaper
och kostnader

- i samarbetet kring den mer preciserade planeringen av de spårvagnar
som ska upphandlas i fråga om designen, färgerna och utrustningen
beaktas de av HRT fastställda varumärkes- och servicemålen för den
regionala snabbspårvägstrafiken

- med samarbetsvillkoren säkras det att HRT har möjlighet att senare
separat besluta ordna opereringen av Jokerbanan genom konkurrens-
utsättning, varvid spårvagnarna och depålokalerna kan hyras ut till den
operatör som vinner anbudstävlingen

- parterna kommer senare överens om riskerna i vagnupphandlingen
och förverkligandet av spårprojektet Jokerbanan utgående från att HRT
inte ansvarar obegränsat för sådana kostnader som kan förorsakas av
att byggandet av infrastrukturen för Jokerbanan eller vagnupphandling-
en återgår, avbryts eller blir fördröjd.

HRT:s styrelses beslut utgör bilaga 6.

Upphandlingsförfarande för spårvagnar

Postadress
PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer
0201256-6
Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

HST har ett gällande upphandlingsavtal med Transtech Oy på basis av en anbudstävling. Avtalet ingicks år 2011.

Upphandlingsavtalet innehåller förutom den beställda grundserien av Artic-spårvagnar också leveransoptioner nr 1, 2 och 3. Enligt villkoren i upphandlingsavtalet kan HST på basis av leveransoptionerna ännu skaffa 20–120 spårvagnar enligt sina behov genom optionsleveranser hos Transtech Oy. Det tas särskilt upp i handlingarna för anbudsbegäran och upphandlingsavtalet att leveransoptionerna kan utnyttjas bl.a. för upphandling av spårvagnar för förverkligande av snabbspårväglösningar i huvudstadsregionen.

HST förhandlar för närvarande med Transtech Oy för att utreda om det vid utnyttjandet av leveransoptionen är möjligt att beakta de tekniska lösningar som HST:s och HRT:s snabbspårväglösningar (Jokerbanan och spårvägsförbindelsen till Degerö) förutsätter.

På basis av förhandlingarna fattas beslut om vilken upphandlingsmodell som ska tillämpas. Att eventuellt utnyttja optionerna i upphandlingsavtalet förutsätter ett särskilt beslut av direktionen för HST.

Ett alternativ till utnyttjande av optionerna i det gällande upphandlingsavtalet för spårvagnar är att HST genomför ett separat upphandlingsförfarande för de spårvagnar som ska skaffas för Jokerbanan. HRT har, såsom det framgår av bilaga 5, för sin del utrett de tekniska kraven för spårvagnarna och beräknat prisnivån för en alternativ lösning.

Som en slutsats av HST:s och HRT:s utredningar konstateras det på HRT:s föredragningslista att utnyttjandet av Artic-optionen enligt HST:s förslag är det klart riskfriaste och totalekonomiskt förmånligaste alternativet för upphandling av spårvagnar, om man vill att Jokerbanans spårvagnar ska vara kompatibla med det nuvarande spårvägsnätet i Helsingfors. Om kravet på kompatibilitet inte beaktas uppgår kostnaderna och den totalekonomiska nyttan till samma nivå som man sannolikt uppnår genom en anbudstävling, men riskerna i upphandlingen och projektkostnaderna blir ändå mindre.

Avsikten är att inleda de praktiska arrangemangen snarast möjligt efter att stadsfullmäktige har fattat beslut om godkännande av projektplanen för upphandling av materielen.

Stadsstyrelsens ställningstaganden

Stadsstyrelsen konstaterar att det är nödvändigt att skaffa ny materiel för trafikering av Jokerbanan. Utgångspunkterna för materielupphandlingen har fastställts i projektplanen för Jokerbanan, godkänd av stadsfullmäktige 15.6.2016 (§ 187).

28.09.2016

Ryj/4

En av de konstaterade utgångspunkterna för projektplanen är att materielen för den nya spårvägslinjen till så hög grad som möjligt ska vara kompatibel och samkörbar med det nuvarande spårvägssystemet i Helsingfors. Eftersom Jokerbanan är den första egentliga snabbspårvägen ska materiellösningen enligt möjligheterna också vara funktionell och kostnadseffektiv med tanke på utvecklingen av spårvägsprojekten såväl i Helsingfors som i hela huvudstadsregionen.

Det är viktigt att säkerställa kompatibiliteten med det nuvarande systemet för att därigenom få synergifördelar i underhållet, upprätthållandet och servicen av spårvagnarna och banan. Det är möjligt att uppnå besparingar också genom att säkra kompatibiliteten och samkörbarheten i den sammanlagda mängden spårvägsmateriel.

Stadsstyrelsen anser det som ändamålsenligt att HST med omsorg utreder möjligheterna att utnyttja optionerna i avtalet om upphandling av låggolvsspårvagnar med Transtech Oy i upphandlingen av materielen för Jokerbanan. Föredraganden hänvisar också till slutsatsen på HRT:s föredragningslista 16.8.2016 enligt vilken utnyttjandet av Artic-optionen enligt HST:s förslag är det klart riskfriaste och totalekonomiskt förmånligaste alternativet för upphandling av spårvagnar, om man vill att Jokerbanans spårvagnar ska vara kompatibla med det nuvarande spårvägsnätet i Helsingfors.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Kristiina Matikainen, stadssekreterare, telefon: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan esitys 16.8.2016 Raide-Jokerin raitiovaunujen hankesuunnitelmasta
- 2 Kokonaiskustannusarvio
- 3 Jokeri yhteiskäyttö, perustelumuuuio
- 4 Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan esitys 16.8.2016 HKL:N ja HSL:n välisestä yhteistyöpöytäkirjasta
- 5 Raide-Jokerin yhteistyöpöytäkirja
- 6 HSL:n hallituksen päätös 16.8.2016

Sökande av ändring

Kommunalbesvär, fullmäktige

Utdrag

Utdrag

Helsingin seudun liikenne -kun-

Bilagor till utdrag

Förslagstext

28.09.2016

Ryj/4

tayhtymä

Kommunalbesvär, fullmäktige
Bilaga 1
Bilaga 2
Bilaga 4
Bilaga 5

För kännedom

HKL

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 12.09.2016 § 788

HEL 2016-008671 T 02 02 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä Raide-Jokerin kaluston hankesuunnitelman liikennelaitos –liikelaitoksen johtokunnan esityksen 16.8.2016 § 132 mukaisesti siten, että

- Raide-Jokeri -linjan liikennöintiä varten hankitaan enintään 29 kappaletta kahteen suuntaan ajettavia, 35 metriä pitkiä raitiovaunuja
- Hankkeen kokonaiskustannus, jossa on otettu huomioon varaosat ja varaukset, on yhteensä enintään 107,9 miljoonaa euroa (ilman alv) kustannustasossa 7/2016.
- Hanke toteutetaan niin, että raitiovaunut tulevat liikenteeseen Raide-Jokeri -linjan valmistumisen edellyttämässä aikataulussa vuoteen 2021 mennessä.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä osaltaan Raide-Jokerin kaluston hankinnan toteuttamiselle seuraavat yhteistyöehdot liikennelaitos –liikelaitoksen johtokunnan 16.8.2016 § 131 esityksen mukaisesti:

- Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymällä on raitioliikenteen tilaajana oikeus kilpailuttaa Raide-Jokeri –linjan liikenne haluamanaan ajankohdantana siten, että Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä saa vuokrasopimuksella Raide-Jokeri –linjaa varten hankittujen raitiovaunujen hallinnan luovuttaakseen raitiovaunut tarjouskilpailun voittaneen operaattorin käyttöön.

28.09.2016

Ryj/4

- Raitiovaunujen hallinnan luovutus voidaan toteuttaa joko siten, että Helsingin kaupungin liikennelaitos – liikelaitos vuokraa raitiovaunut pitkäaikaisella vuokrasopimuksella suoraan Helsingin seudun liikenne – kuntayhtymälle taikka siten, että Raide-Jokeria varten hankitut raitiovaunut siirretään erikseen sovittavan kalustoyhtiön omistukseen ja/tai hallintaan ja kalustoyhtiö vuokraa raitiovaunut Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymälle tarjouskilpailun voittaneen operaattorin käyttöön.

05.09.2016 Pöydälle

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta (HKL) 16.08.2016 § 132

HEL 2016-008671 T 02 02 02

Esitys

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta esitti kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen hankesuunnitelman esityksen mukaan seuraavasti:

*****

Esittelijä

vs. yksikön johtaja
Pentti Myllymäki

Lisätiedot

Ollipekka Heikkilä, kehittämisspällikkö, puhelin: 310 35499
ollipekka.heikkila(a)hel.fi